

Voorzitter

van Economische Zaken van harte welkom. Hij kent deze Kamer al langer, ook van binnenuit. Nu zit hij hier als lid van het kabinet-Balkenende II.

Mevrouw **Sylvester** (PvdA): Voorzitter. Met vreugde sta ik hier voor u. Het onderwerp van mijn maidenspeech vind ik prachtig. Ik heb mij er vanuit mijn achtergrond al mee bezig gehouden. De materie interesseert mij al geruime tijd. Het feit dat ik nog voor het reces mijn maidenspeech mag houden, is eveneens geweldig. Het zijn spannende en roerige tijden.

Thorbecke zei: wetgeving is een rustig bezit. Wat dat betreft zijn de tijden veranderd. Tegenwoordig lijkt, in elk geval op het gebied van het energiebeleid, niets veranderlijker dan wetgeving. Het onderhavige wetsvoorstel is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van drie bewindspersonen en is inmiddels een lijvig dossier. Namens de PvdA-fractie zal ik reageren op het voorstel tot wijziging van de Overgangswet elektriciteitsproductiesector, ook wel OEPS genoemd.

Wat aanvankelijk werd gepresenteerd als een technische wetswijziging, bleek meer voeten in aarde te hebben dan werd gedacht. De bedoeling was dat er meer duidelijkheid zou worden geboden over de financiering van de zogeheten niet-marktconforme kosten van de elektriciteitsproductiesector, ook wel de "bakstenen" genoemd. Deze betreffen onrendabele investeringen, die overigens wel goed zijn voor het milieu, waar de overheid een vergoeding voor geeft. Het gaat om stadsverwarming en om Demkolec, een kolenvergassingsinstallatie. Compensatie zal nu plaatsvinden uit de algemene middelen. Dit verenigt zich met het standpunt van de Europese Commissie. Hoewel geen relatie te ontdekken valt met de aanpassing van de overgangswet, zijn er wetswijzigingen toegevoegd die betrekking hebben op de efficiencykorting, de zogenoemde x-factor, en het tijdelijk verbod (tot 1 juli 2004) van privatisering van netwerkbedrijven. Privatisering is pas mogelijk nadat aan een aantal eisen is voldaan. Onder andere dient geregeld te zijn dat de leveringszekerheid door de netbeheerder

wordt gegarandeerd in het geval een leverancier in gebreke blijft.

Eerder heeft de fractie van de Partij van de Arbeid zich kritisch uitgelaten omtrent de gang van zaken rondom dit wetsvoorstel; er is nogal wat aan komen te hangen. De Raad van State heeft niet op alle onderdelen van het nu voorliggende wetsvoorstel een advies gegeven zoals staat voorgeschreven in de Aanwijzing voor de Regelgeving. Volgens de fractie van de PvdA wreekt zich dit. Zo is bijvoorbeeld de volgens artikel 51a geboden mogelijkheid dat de minister kan gelasten bepaalde gastransporten met voorrang uit te voeren, afwijkend van het uit Europees-rechtelijke verplichtingen voortvloeiende alsook in de Gaswet gehanteerde principe dat gastransport non-discriminatoir wordt aangeboden. De praktische uitvoering is onzes inziens dan ook niet te realiseren. Graag verkrijg ik een reactie van de minister op dit punt.

Namens de PvdA-fractie zal ik, het bovenstaande gezegd hebbende, de bijdrage verder toespitsen op een viertal inhoudelijke punten:

1. de juridische onduidelijkheden betreffende de start van de uitvoering;
2. het borgen van de publieke belangen;
3. het ontstaan van een oligopolie;
4. duurzame energie.

Ten aanzien van de juridische onduidelijkheden betreffende de start van de uitvoering merk ik het volgende op. De fractie van de Partij van de Arbeid is het eens met het optreden van de minister dat heeft geleid tot uitstel van de datum van de liberalisering van de kleinverbruikersmarkt, gezien de onzekerheden. In de fractie van de PvdA zijn er wel vragen gerezen.

Biedt het wetsvoorstel voldoende duidelijkheid wat betreft de datum waarop lokale en regionale stroomnetten kunnen worden geprivatiseerd? Dat is nu per 1 juli 2004 en een half jaar later? Of kan de datum nog verschillende malen worden uitgesteld, afhankelijk van het feit in welke mate de voorwaarden voor liberalisering en privatisering zijn vervuld? Kan de rechter tot een andere conclusie komen als de datum verschuift en lokale en regionale overheden hun stroomnetten om welke reden dan ook toch wensen te privatiseren? Zijn er rechtszaken te verwachten en hoe zit

het dan met de rechtszekerheid van partijen? Eén van de conclusies uit mijn promotieonderzoek, "De praktijk van privatisering", is geweest dat van een privatiseringsdrift bij gemeenten geen sprake lijkt te zijn – maar tóch en gesteld dát? Graag verkrijg ik een reactie van de minister in dezen.

Ik kom bij het tweede punt, het borgen van publieke belangen. Wordt het uitstel van de liberalisering benut om te leren van de lessen die zijn opgedaan tijdens de liberalisering van de grootverbruikersmarkt, zodat een chaos op de kleinverbruikersmarkt kan worden voorkomen in de toekomst? Welke acties onderneemt de minister op dit moment om daartoe te komen?

Met betrekking tot het netwerk is de fractie van de Partij van de Arbeid van mening dat dit ook in de toekomst in publieke handen dient te blijven dan wel dat er onafhankelijke netten moeten komen die niet in commerciële handen zijn. Bij de gemeente Amsterdam bijvoorbeeld bestaat de wens dat het netwerk zal worden gekocht door TenneT. Uiteraard biedt publiek aandeelhouderschap geen garantie voor kwaliteit. Ook moet er in de netten geïnvesteerd worden. Het is belangrijk dat regulering plaatsvindt en dat het toezicht op een adequate en effectieve wijze wordt uitgeoefend. Dit moet goed geregeld zijn voordat eventuele privatiseringen kunnen plaatsvinden. Welke maatregelen neemt de minister om de netten veilig te stellen en om te komen tot een effectief en adequaat toezicht?

Over de betaalbaarheid van de energie in de toekomst merk ik het volgende op. De fractie van de Partij van de Arbeid vraagt niet om een maximumprijs voor energielevering. Dat kan alleen maar leiden tot Californische toestanden. Het garanderen van de betaalbaarheid zal langs een andere weg geregeld moeten worden, langs de weg van gezonde concurrentieverhoudingen. Welke randvoorwaarden creëert de minister om te komen tot gezonde concurrentieverhoudingen?

Dit heeft ook te maken met het derde punt, het voorkomen van het ontstaan van oligopolies. In dagbladen hebben wij kunnen lezen over een mogelijke samenvoeging tussen Essent en NUON; stel dat. De fractie van de PvdA is van mening dat met een eventuele samenvoe-

Sylvester

ging van Essent en NUON wordt gekozen voor een poging tot overleven in Europa. Wordt daarmee niet een belangrijke doelstelling van de Nederlandse regering van liberalisering, namelijk het bieden van kansen en het zorgen voor randvoorwaarden zodat nieuwe toetreders de markt op kunnen en er lagere prijzen kunnen ontstaan voor consumenten, tegelijkertijd losgelaten? Op welk moment is besloten dit beleid los te laten? Hoe realiseert de minister een level playing field en eerlijke concurrentieverhoudingen met nieuwe toetreders, alsmede de borging van keuzemogelijkheden, kwaliteit, voorzieningszekerheid voor klanten en bescherming van consumenten?

De NMa neemt nu de nationale markt als uitgangspunt, maar in de toekomst mogelijk de Europese markt als relevante markt. Op welk moment gaan de brillen nu concreet verwisseld worden en met welk resultaat? Kan de minister aangeven of het toezicht wordt aangescherpt, als er door de fusie tussen Essent en NUON daadwerkelijk een oligopolie dreigt te ontstaan? Immers, oligopolisten zijn moeilijker in de hand te houden.

Ik kom bij het punt over de duurzame energie. In de OEPS wordt aangekondigd dat de kwaliteit van het net goed zal worden geregeld. Maar hoe zit het met de kwaliteit van de stroom? De fractie van de PvdA is van mening dat in de slag om de concurrentie in de toekomst moet worden voorkomen dat energiebedrijven in de verleiding komen om uitsluitend grijze stroom aan te bieden. In dat opzicht is het goed dat de minister heeft toegezegd dat de stroom met ingang van 1 juli 2004 geëtiketteerd zal zijn. Kort na de vorming van het nieuwe kabinet zijn er vele berichten verschenen dat de minister van Economische Zaken zich actief zal inzetten voor een Europees gericht milieubeleid. Ook in dit huis is een en ander ter sprake gekomen tijdens het debat op 2 en 3 juni jongstleden bij de behandeling van het wetsvoorstel Milieukwaliteit elektriciteitsproductie, de MEP. Zal Nederland het goede voorbeeld geven, juist omdat het agenderen van Europese groene stroom betekent dat Nederland de hand in eigen boezem zal moeten steken? Welke resultaten zijn er rond juli 2004 in ons land geboekt omtrent de milieukwaliteit energieproductie?

Wat zijn de te verwachten wapenfeiten?

Voorzitter. Ik vraag de minister te reageren op het betoog tot nog toe.

De **voorzitter**: Mevrouw Sylvester, dit was uw maidenspeech. U heeft aan de Universiteit van Amsterdam twee studies tegelijkertijd gevolgd: communicatiewetenschappen en politicologie. Daarna heeft u als journaliste gewerkt bij het dagblad Het Parool, zeven jaar lang. Vervolgens heeft u departementale ervaring opgedaan bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat en daarna lokale ervaring als stafmedewerker van de gemeentesecretaris Amsterdam. Sinds 1998 vervult u uw huidige functie senior-adviseur Overheid en Markt bij Twijnstra Gudde Management Consultants. In de tussentijd bent u gepromoveerd op het thema "De praktijk van de privatisering". U heeft er in uw maidenspeech terecht naar verwezen en bent wat dat betreft hier met de neus in de boter gevallen.

Met dit geheel aan deskundigheid en ervaring mag de Kamer zich verrijkt weten. Mijn gelukwensen met uw eerste speech hier. Van harte succes met alle verdere werkzaamheden!

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

De heer **Ketting** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Het is bijzonder aannemelijk dat het oorspronkelijke wetsvoorstel, het kleine gedeelte waarover de Raad van State wél heeft geadviseerd, in deze Kamer als een hamerstuk zou zijn afgedaan. Wijziging van de financierings-systeematiek van de tegemoetkoming in niet-marktconforme kosten uit het verleden van de elektriciteitsproductiebedrijven stuitte in ieder geval bij de VVD-fractie niet op problemen. Daar bleef het echter niet bij. Inmiddels zijn wij 7 nota's van wijziging en meer dan 50 amendementen verder. Wij behandelen vandaag een allegaartje van ad-hocwetgeving, waaraan samenhang ontbreekt. Ook het verband met de evaluatie van de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 is zoek. Het is allemaal al eerder gezegd en geschreven.

De liberalisering van de elektriciteitsmarkt nadert met rasse

schreden en dat vraagt om alert optreden van wetgever en toezichthouder. Dit te meer daar blijkens een onderzoek van het Market Surveillance Committee (MSC) de markt nog onvoldoende liquide is. Zijn de resultaten van dit onderzoek, in opdracht van DTe uitgevoerd door de MSC, de minister bekend en deelt hij de mening van de onderzoekers dat vooralsnog de markt niet goed functioneert?

Inmiddels zijn wij, als wij de tel niet zijn kwijtgeraakt, aan de vierde bewindspersoon toe. Dit is geen klacht, maar een constatering, en dan nog een met een opgewekte ondertoon. Deze bewindspersoon geeft door zijn brief van 18 juni jongstleden mijn fractie de hoop dat de energiesector een daadkrachtig en doeltreffend beleid tegemoet gaat zien. En dat was langzamerhand hard nodig. De signalen zijn immers niet geruststellend. Naast de MSC geeft ook de monitoringscommissie tal van mankementen aan. Het zogenaamde SPOED-programma van EnergieNed loopt vertraging op en de voorzitter van het platform versnelling energieliberalisering heeft zich zo dik gemaakt dat hij is ontploft. Het is inderdaad de hoogste tijd dat de minister van Economische Zaken een krachtige regisseursrol gaat vervullen. Ziet de minister dit ook zo? In dat licht beschouwt mijn fractie de Overgangswet elektriciteitsproductiesector (OEPS) als een eerste, zij het belangrijke stap in het tot stand brengen van het benodigde regelgevende kader voor de energiesector. In de brief van 18 juni jongstleden en de bijlage wordt een rij aandachtspunten genoemd. Mijn fractie heeft er behoefte aan, er enkele uit te halen.

Allereerst betreurt mijn fractie het uitstel van de derde en laatste stap van de liberalisering. Zij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het falen en talmen van actoren als EnergieNed, PVE en bestaande energiebedrijven op deze wijze worden gesanctioneerd en zelfs beloond door het voortzetten van dominante posities. In de brief van de minister wordt nauwelijks aandacht besteed aan het belang van de nieuwe toetreders tot de markt. Hoe denkt de minister te voorkomen dat hun marktpositie hierdoor wordt geschaad? Zij vervullen immers een essentiële functie in het ontstaan van een werkende markt. Ook de monitoringscommissie-Van Rooy